

Teknas innspill til næringskomiteens høring om Meld. St. 8 (2024-2025) – Dyrevelferd

Tekna er fagforeningen for 112 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Teknas innspill retter seg til stortingsmeldingens kapittel 7.5.2, om Akvatiske produksjonsdyr. Tekna mener at dagens regulering av oppdrettsnæringen oppleves som mangelfull med hensyn til prioritering av velferden hos et av Norges viktigste husdyr - laksen. Regelverket, slik vi ser det, er en aktiv bidragsyter til den høye fiskedødeligheten som har preget oppdrettsnæringen over lengre tid. Dette kan ikke tilskrives uvilje eller manglende ønske om god dyrevelferd fra oppdrettsselskapene – men insentivene bidrar ikke til en god nok balanse mellom verdiskapning og god velferd.

Tekna vil berømme regjeringen for å sette en overordnet målsetting om at det skal være et mål å få dødeligheten ned mot fem prosent for alle fiskearter i akvakultur. Dette er noe Tekna har fremmet i sitt høringsinnspill tidligere. Vi etterlyser likevel flere konkrete tiltak som skal bidra til å redusere dødeligheten samlet sett.

Fordi dårlig fiskehelse sliter, ikke bare på fisken, men også på fiskehelsebiologene som jobber som «fiskens fastlege». Tekna har nylig gjennomført en undersøkelse blant medlemmene som jobber som fiskehelsebiologer og akvaveterinærer, for å kartlegge hvordan de har det på jobb og i hvilken grad deres faglige råd og vurderinger om fiskens helse og velferd blir lyttet til av oppdretterne. **Fiskehelsebiologer og akvaveterinærer** er de som kjenner helse- og velferdssituasjonen hos oppdrettsfisken aller best, og som også må ta en uforholdsmessig stor del av ansvaret for at dyrenes eier (oppdrettsselskapene) ikke i stor nok grad prioriterer at fisken skal ha god helse og oppleve god velferd.

Resultatene viser at fiskehelsebiologene opplever svært høy arbeidsbelastning og utfordrende faglige dilemmaer som en del av det daglige arbeidet.

- **Ni av ti har opplevd utbrenthet eller fysiske plager i jobben. Seks av ti har vurdert å slutte på grunn av høy arbeidsbelastning.**
- **En av fire er bekymret for å miste oppdrag ved å gå imot oppdragsgivers oppfatninger om behovet for avlusning.**
- **44 prosent sier at hensyn til produksjonen og ønske om å produsere mer fisk fører til at fiskehelsebiologens faglige vurderinger overprøves.**

Derfor mener Tekna at det må lønne seg med god dyrevelferd, og at dyrevelferdsmeldingen og den kommende havbruksmeldingen må sette tydelig grenser for dødelighet og et tydelig rammeverk for fiskens velferd. Tekna støtter vurderingene knyttet til å ikke tillate videre bruk av triploid fisk i matfiskproduksjon.

Tekna ser med fordel at noen av tiltakene bør konkretiseres ytterligere, som f.eks:

«At data fra utprøving av ny teknologi og metoder som er av velferdsmessig betydning for akvakulturorganismer, kan deles.»

«Vurdere å innføre krav om sertifisering eller godkjenning av bedøvelses- og avlivingsutstyr.»

Det bør framkomme tydeligere hva dette betyr – og hvilke forventninger dette i praksis har til dyreeier og oppdrettsbransjen.

Dødeligheten må ned før man kan få innvilget produksjonsvekst

For å sikre bærekraft i oppdrettsnæringen mener Tekna vi må ta fiskehelseproblemene på alvor. Et svært viktig poeng for våre medlemmer som til daglig arbeider med fiskehelse, er at all vekst i produksjon innen fiskeoppdrett må være forankret i god dyrevelferd.

Tekna mener, som et minimum, at det må være kriterier for nivå av overlevelse gjennom en produksjonssyklus. Dette må også gjelde for nye typer produksjonsformer og konsesjoner.

Tekna mener at nye konsesjoner og produksjonsvekst bør gis med forutsetning om bedre helhetlig fiskehelse.

Dyreeier må være ansvarlig for dyrehelsen

Tekna mener meldingen må redegjøre for det ansvaret ledelsen i oppdrettsselskaper har når kommersielle hensyn går på bekostning av dyrevelferd og dødelighet i oppdrettsproduksjonen. Med dagens innretninger vil det i de aller fleste tilfeller lønne seg å gjennomføre en produksjon med høy dødelighet og dårlig dyrevelferd, så fremt oppdrettsanlegget har få eller ingen overskridelser av lusegrensen. Det er derfor behov for reguleringer som stiller forutsetninger om at oppdrettsfisker skal ha god velferd og lav dødelighet, og at ansvaret tydelig rettes til dyrets eier. Tekna mener at man gjennom riktige intensiver kan stimulere til en større innsats på forebyggende arbeid med fiskehelse og – velferd, og også lakselus. Videre vil dette føre til at fiskehelsebiologenes og akvaveterinærenes råd i større grad tas til etterretning.

Tekna mener meldingen tydelig må plassere ansvaret for dødelighet og velferdsmessige utfordringer i oppdrettsnæringen hos dyrets eier.

Behandling av lakselus ved ikke medikamentelle avlusingsmetoder (IMM)

Avlusing med IMM-metoder er den største enkeltstående driveren til dårlig dyrevelferd og høy dødelighet i oppdrettsnæringen i dag. Det er utstrakt bruk av IMM-metoder for kontroll på lakselus. Dette er alle metoder med tidvis svært stor helse - og velferdsmessig omkostning for fisken. Metodene er tatt i bruk i kommersiell skala uten at fiskevelferd er blitt ivaretatt godt nok under utviklingen og innfasing. Dette har ført til en betydelig redusert bruk av legemidler, noe som er bra av hensyn til miljø og naturmangfold, men forholdene for fisken er i mange tilfeller kritikkverdige.

Tekna forventer at utvikling av ny teknologi og nye metoder gjøres i samråd med kompetent personell med fagkompetanse på fiskehelse- og velferd, nettopp for å sikre at det blir tatt hensyn til oppdrettsfiskens velferd og naturlige biologiske forutsetninger.

Tekna mener at hensyn til fiskens helse og velferd må få en plass i rammeverket på lik linje med hensynet til lakselus.

Tekna vil trekke særlig frem noen tiltak som vil bidra til å oppnå målet om 5% dødelighet.

- Revidere trafikklyssystemet der måleparametre er tilpasset populasjonen i produksjon og ikke ville arter. Og til å inkludere andre/flere velferdsparametre.
- Innføre et minimumskrav til velferd for å kunne få innvilget produksjonsvekst, med konkrete mål om reduksjon i dødelighet definert per produksjonsområde, og med mål om 5% dødelighet på sikt.
- Revidere luseforskriften med mål om mindre håndtering av fisken og bedre ivaretagelse av dyrevelferden.
- Revidere dagens system for dødelighetsregistrering til det offentlige slik at man kan sikre bedre datakvalitet som grunnlag til blant annet fiskehelsereporten.
- Utvikle et standardisert journalføringssystem på tvers av bransjen på fiskegruppenivå med parametre som følger fisken gjennom hele livsløpet.
- Etablere en bransjestandard for datainnsamling, datakvalitet og utvekslingsformat i havbruksbransjen for fiskehelsedata